

Projekt æblekage

Vibeke Johansen

Brøndby Sprogcenter.

**Suppleret af
Michael Svendsen Pedersen**

I „Projekt Æblekage“ blev der faktisk bagt æblekage, og problemløsningsopgaverne består her i de opgaver der indgår i fremstillingen af en æblekage.¹

Målgruppen er voksne kursister på spor 1, trin b, midt / slut; alfabetiseringshold.

Ingrediensliste

Den første opgave består i at gennemgå ingredienslisten i en opskrift: „Her læste de i fællesskab eller enkeltvis. Mål, antal o.a. blev diskuteret. De blev skrevet op på tavlen - delt i stavelser“. Ingredienslisten skal bruges når der skal skrives indkøbsliste, så der er et klart kommunikativt formål med læsningen, men standser vi et øjeblik, kan vi overveje om opgaven kan gøres mere problemløsende og dermed give anledning til mere sprogligt arbejde.

Én mulighed er at lade kursisterne lave deres egne opskrifter på æblekage og dermed selv fremstille ingredienslisten. Det kan være at de har forskellige gode opskrifter, og derfor må de ud fra de forskellige ingredienslister træffe beslutning om hvilken én (eller måske to - afhængig af holdets størrelse) de vil lave.

En anden mulighed er at lade kursisterne vælge mellem forskellige opskrifter. Det betyder at de skal læse flere ingredienslister og skimme / scanne forskellige beskrivelser af tilberedning. Vil man inddrage IT i sin undervisning, hvilket sker i sidste fase af dette projekt, kan man finde en lang række udmærkede opskrifter på Internettet.²

Hvis læreren vil 'blande sig', kan hun lave en liste over ingredienser (med

dosering) der indeholder flere ting end der skal bruges. Ud fra deres viden om æblekagefremstilling og ved hjælp af tilberedelsesbeskrivelsen skal kursisterne sortere de ingredienser fra der ikke hører til æblekageopskriften.

Læreren har i dette projekt valgt at skrive ingredienslisten på tavlen med adskillelse af stavelser. Dette er gjort for at lette læsningen og for at rette opmærksomheden mod princippet: antal vokaler = antal stavelser.

Redskabsliste

En redskabsliste kan laves ud fra beskrivelsen af tilberedningen. Normalt er navnene på redskaberne ikke nævnt, men beskrivelsen af de handlinger der skal udføres, kan være nøglen til redskabslisten:

- Rør fedtstoffet blødt og rør det sammen med sukkeret [grydeske].
- Rør æggeblommerne i [grydeske] og tilsæt de finthakkede mandler,

citronskal og rasp [kniv til at hakke mandler med, rivejern]. (...)

- Pisk æggehvinderne stive og vend dem i dejen [piskeris].

(Denne opskrift på „Fin æblekage“ er fra den hjemmeside der er nævnt ovenfor).

I det gennemførte projekt brugte kursisterne her ordbøger til at finde de rigtige ord, som derefter blev skrevet på tavlen (igen stavelsesdelt). Desuden blev der anvendt billeder med forskellige køkkenredskaber, som kursisterne skrev redskabernes navne på.

Det kan imidlertid være vanskeligt for kursisterne at overskue en sådan tilberedningstekst, så derfor kan det være nødvendigt at hjælpe læsningen på vej ved at fremhæve tekstens opbygning. Hertil kan man anvende følgende skema og bede kursisterne om at sætte opskriften ind i det:

HANDLING	INGREDIENS	HVOR, HVORDAN OSV.
1. rør	fedtstoffet	blødt
2. rør	det	sammen med sukkeret
3. rør	æggeblommerne	i
4. tilsæt	de finthakkede mandler citronskal og rasp	
5. skær	æblerne	i papirtynde skiver
6.		

Indkøbsliste

Kursisterne tilbød selv at købe varerne, og derfor skulle der skrives indkøbslister. Det førte til en beslutningstagningsopgave der gik ud på at aftale hvem der købte hvad. Men inden da skulle det afgøres hvor meget der skulle bru-

ges af de enkelte ingredienser, og det blev anledning til at anvende en smule matematisk dansk for at regne de rigtige mængder ud - en lille problemløsningsopgave i sig selv: „[Læreren] spurgte hver gang: Hvor meget skal du bruge? Hele tiden med fokus på ingre-

dienslisten. Alle fik afprøvet sprog-handlinger: Jeg skal have en pose makroner...“.

Sproglig opmærksomhed

Som sidste aktivitet på „Projekt Æblekage“'s første dag bliver der sluttet af med sprogligt fokus.

I det gennemførte forløb blev der arbejdet videre med vokaler og stavelsesdele, og hertil blev en 'dagbog', skrevet af en anden spor 1 kursist på skolen, brugt: „Nu skulle alle, individuelt eller parvis finde vokaler og stavelsesdele i Faisels tekst.“

Det er en meget fin idé at anvende kursist-producerede tekster i undervisningen, og kursisterne har også brug for at kende til vokaler og stavelsesdele, men man kan sige at der måske er andre sproglige ting som det ligger mere lige for at trække frem.

Indtil nu er der i forløbet faktisk blevet sat fokus på navneord fra to forskellige semantiske felter: Ingredienser og køkkenredskaber. Dette fokus er blevet skabt i kraft af at ordgrupperne har været centrale i opgaverne.

Et andet sprogligt aspekt der er kommet i fokus, er en række udsagnsord der har med æblekagefremstillingen at gøre: Røre, tilsætte, skære, piske, komme osv. I første omgang optrådte de i bydeform (eller passiv) i beskrivelsen af tilberedningen (rør / røres, tilsæt / tilsættes), og som vi vil se, optræder de i andre former i andre sammenhænge, hvorved der bliver mulighed for at se

de forskellige former af udsagnsordene (bydeform, nutid, datid) brugt i bestemte kommunikative sammenhænge (opskrift, liste med arbejdsopgaver, beskrivelse af projektet).

Bagning af æblekage

På projektets anden dag laves der et arbejdsbord, og der snakkes om indkøbene. Kursisterne fortæller hvad de har købt, hvor de har købt ind og hvad de ellers har oplevet i forbindelse med indkøbene. De indkøbte varer krydses af på indkøbslisterne: „ALLE indkøb var der - HURRA!“

Dernæst fik hver kursist til opgave at hente redskaber i køkkenet; en lille, men vigtig opgave der også har til formål at tage ordforrådet op: „Nu var det godt at huske sit nye ordforråd. Hver fik to ting, som hun / han skulle hente i køkkenet; f.eks. Fahti, vil du godt hente en gryde og en grydeske? Det gik forrygende, og sidste undervisningsgangs ordforråd om køkkenredskaber kom på arbejdsbordet - samt et bordkomfur.“

Endelig blev arbejdsopgaverne uddelt. Her vendte holdet tilbage til opskriften: „Løbende højtlesning: Hvordan laver jeg æblekage? Og hvor meget skal jeg bruge? På tavlen skrives handlingerne: Cune skræller. Aram skærer. Fahti henter. Hana måler osv.“. Set fra en traditionel undervisnings synsvinkel, kunne denne aktivitet ligne en øvelse der har til hensigt at automatisere nogle udsagnsord i nutid, men det centrale er at der er et kommunikativt formål med listen, nemlig at få fordelt opgaverne.

Når æblekagen er færdig og sat på køl, er der tid til lidt sproglig fokus. Den følgende dag skal kursisterne skrive om deres oplevelse af projektet, og dette forberedes med en gennemgang af de færdige handlinger: Cune skrællede. Aram skar. Fahti hentede. Hana målte. Kursisterne i dette projekt foretrak datidsformen på -ede når de skulle gætte den rigtige form.

Resten af dagen gik med at spise æblekage, vaske op og rydde op: „Nu blev der dækket bord, og her skulle 4 af kursisterne igen vise deres lytte / forstå-færdigheder. Og i køkkenet skulle de hente 12 tallerkner, servietter, skeer osv. og dække et festligt bord. Andre lavede kaffe, fyldte sukkerskål osv. Vi spiste i en munter og glad stemning; sagde skål på de forskellige sprog: farsi, arabisk, kurdisk, tyrkisk og somali. Desuden var der livlig snak på tværs og indbyrdes. Opvask og oprydning blev veloverstået efter recepten fra før vedrørende arbejdsopgaver, og nu skulle bordene så atter flyttes.“

Rapport

Under hele forløbet blev der brugt digitalkamera, og de billeder der blev taget, skulle bruges til at krydre den rapport kursisterne den tredje dag skulle skrive om projektet.

Rapportskrivningen foregik i computerlokalet. Kursisterne arbejdede i skrivegrupper, og først efter at rapporterne var forfattet, blev der sat fokus på sprogets formside - herunder brugen af datid af udsagnsordene: „Vi benyttede os af A-drevet med diskette, så evt. lyst

til at gense, viderebearbejde o.lign. var til stede“.

Det kan være et problem med denne type rapporter at deres kommunikative formål ikke er helt klar: Hvem er rapporten skrevet til og med hvilket formål? Dermed ved kursisterne ikke hvad det er for en genre de skal skrive inden for, og det kan være vanskeligt for dem at vide hvordan de skal gribe opgaven an. Men der er flere muligheder for at skabe et kommunikativt formål.

For det første kan de enkelte kursister løbende føre en *dagbog* eller *logbog* over hvad de eller klassen laver og deres sproginlæringsforløb: Hvad lavede vi i dag? Hvordan gik gruppearbejdet? Hvilke nye ord har jeg lært? Udsagnsord i forskellige tider osv. Rapport-skrivningen er hermed ændret til skrivning af læringsdagbog / logbog.

For det andet kan det være at der er andre der er interesseret i at høre om hvad de har lavet. Hvis holdet har anvendt deres egne opskrifter eller „opfundet“ en helt ny type æblekage, kan man f.eks. gå ind på den omtalte hjemmeside for æblekager og sende sin opskrift - E-mailadressen er på hjemmesiden - og mon ikke det vil styrke kursisternes selvfølelse at se deres egen opskrift på Internettet?

„Ja, nu fik I hele forløbet. Vi synes selv, det gik godt og vi var ,høje‘, da forløbet var slut!“

Noter

1 Projektet er udviklet og gennemført af Vibeke Johansen. Michael Svendsen Pedersen har skrevet artiklen på grundlag af Vibekes

egen beskrivelse. Direkte citater fra Vibekes beskrivelse er sat i anførselstegn.

2 F.eks. „Annette og Maxs Hjemmeside“: <http://home13.inet.tele.dk/mak3/side-1-2.htm>

